

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 04, 2019

Nummer 4, 2019

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2019:137](#) 01-02-2019

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:254](#) 29-01-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:414](#) 22-01-2019

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2019:253](#) 15-01-2019

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2019:391](#) 23-01-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:521](#) 21-01-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:432](#) 10-01-2019

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2019:174](#) 08-01-2019

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:9563](#) 21-11-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:10409](#) 30-10-2018

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2018:8150](#) 02-10-2018

RECHTSPRAAK

Erflater overlijdt na stopzetten mediationtraject. Gedane toezeggingen binden erfgenamen, ondanks ontbreken convenant.

De ongehuwde partners X en Y zijn uit elkaar gegaan. Zij hebben samen twee kinderen. In een mediationtraject heeft X zich in 2016 onder meer bereid getoond om Y in zijn woning te laten tot dat hun jongste kind de middelbare school verlaat, Y daarna voor de helft te laten meedelen in de overwaarde van deze woning en Y tot haar 65e levensjaar 650 euro per maand te betalen. Y neemt hier geen genoegen mee, waarop X de mediation staakt. X bevestigt wel zijn vermelde toezeggingen, maar heeft geen behoefte aan vastlegging, hij is 'goed voor zijn woord'.

Volgens de mediationovereenkomst (art. 3) komt een afspraak pas tot stand door ondertekening van het (scheidings)convenant, tenzij uitdrukkelijk (schriftelijk) is overeengekomen dat een bepaalde deelopereenkomst ook zonder convenant bindend is.

In 2017 overlijdt X. Intussen is hij de toezeggingen jegens Y nagekomen. In zijn testament benoemt hij de kinderen en zijn nieuwe partner (Z) tot enige erfgenamen. Aan Y maakt hij een legaat van 150.000 euro.

In geschil is onder meer of X in het mediationtraject bindende toezeggingen heeft gedaan aan Y. In beginsel mogen partijen aan tijdens de mediation gemaakte afspraken niet het vertrouwen ontlenu dat deze juridisch bindend zijn, zolang niet is voldaan aan de afgesproken vormvoorschriften (HR 20 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:2049). In dit geval neemt de rechtbank echter aan dat de toezeggingen van X bindend zijn, ondanks het ontbreken van een convenant. De omstandigheden van het geval leiden tot deze uitleg van artikel 3 van de mediationovereenkomst.

Volgens Z kan Y geen aanspraak maken op zowel de door X toegezegde overwaarde (137.500 euro) als het legaat (150.000 euro). Z beroept zich op de uitleg van het legaat (art. 4:46 BW). De rechtbank ziet hiervoor geen ruimte. X heeft de toezeggingen tot overlijden nageleefd, het testament dateert van na de beëindiging van de mediation en X heeft hierin de erfrechtelijke positie van Y – voorheen een derde erfdeel – substantieel beperkt.

Y kan niet van de erfgenamen vorderen dat zij de maandelijkse betalingen van 650 euro

voortzetten. Y heeft niet aan kunnen tonen dat het een lijfrente betreft. De betalingen moeten worden beschouwd als (partner)alimentatie, dat door het overlijden van X is geëindigd.

Wel heeft Y een regresrecht op de nalatenschap terzake van een levensverzekering. Met de uitkering is de hypotheekschuld van erflater afgelost, terwijl Y begunstigde was. Het feit dat erflater de premies heeft betaald (niet als verzekeringnemer), doet hier niet aan af.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 23-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2019:391

Zaaknummer: C/10/554311 / HA ZA 18-662

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:46 BW

RECHTSPRAAK

***Berekening legitieme portie. Gebruikelijke, niet-bovenmatige gift.
Verrekening en verjaring.***

Vader overlijdt in 2014. Hij heeft zijn zoon onterfd. De zoon beroept zich op zijn legitieme portie. In geschil is de berekening daarvan.

Vader heeft tot zijn overlijden maandelijks de premie betaald voor een levensverzekering die door schoonzoon is afgesloten, op het leven van vader, met kleindochter als begunstigde. Het premiebedrag was 100 euro per maand en is tot overlijden opgelopen tot in totaal 11.800 euro.

Volgens de zoon is sprake van een gift aan de schoonzoon, die meetelt voor de legitimaire massa (art. 4:67 BW). Volgens het hof – en de rechtbank in eerste instantie – is sprake van een gebruikelijke, niet-bovenmatige gift aan de kleindochter die *niet* meetelt (art. 4:69 lid 1 onder b BW). De verzekering is op advies van een financieel adviseur zo afgesloten en sluit aan op een veel voorkomende praktijk waarbij grootouders tijdens leven geld opzijzetten voor hun kleinkinderen. Het jaarlijkse bedrag (1.200 euro) bleef onder de drempel voor de schenkbelasting en was – afgezet tegen de financiële omstandigheden van vader – ook niet bovenmatig.

Voorts betwist de zoon het meetellen voor de legitieme van de bijna 18.000 euro die de zoon in een ver verleden heeft geleend van vader. De zoon stelt dit bedrag te hebben afgelost, maar kan dit niet aantonen. Uit de schuldbekentenis die zich nog in vaders administratie bevindt, leidt het hof af dat de schuld nog bestaat. Deze vordering van vader en de legitimaire vordering van de zoon komen voor verrekening in aanmerking, waarbij een eventuele verjaring van de vordering van vader niet opgaat (art. 6:131 lid 1 BW).

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 29-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2019:254

Zaaknummer: 200.220.064_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, M.G.W.M. Stienissen en H.A.W. Vermeulen

Wetsartikelen: 4:67 BW, 4:69 BW en 6:131 BW

RECHTSPRAAK

***Quasi-wettelijke verdeling. Geschil vaststelling vorderingen.
Belastinglatentie. Bevoegdheid rechter.***

Vader overlijdt in 2009. In zijn testament heeft hij de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) uitgesloten en in plaats daarvan een quasi-wettelijke verdeling opgenomen. Tussen de langstlevende echtgenote en de kinderen is in geschil in hoeverre, voor de waardering van de vorderingen van de kinderen, rekening moet worden gehouden met de latente inkomstenbelasting over erflaters aanmerkelijkbelangaandelen. De echtgenote wil rekening houden met 25 procent, zijnde de inkomstenbelasting die zij verschuldigd is geworden na liquidatie van de bv in 2017. Volgens de kinderen moet slechts rekening worden gehouden met een latentie van 6,25 procent (vgl. de forfaitaire regeling in art. 20 lid 6 onder d SW 1956).

Volgens het hof moet op de peildatum – erflaters overlijden in 2009 – rekening worden gehouden met de toekomstig verschuldigde inkomstenbelasting. De toedeling van de aandelen door de echtgenote aan zichzelf, betekent niet dat zij de belastingclaim niet ook bij de kinderen in rekening kan brengen. Nu de inkomstenbelasting verschuldigd is geworden na het overlijden en na de verdeling, komt de contante waarde van de heffing in aanmerking. Het hof baseert dit mede op uitspraken van de belastingkamer van de Hoge Raad (HR 8 maart 1978, BNB 1978/86 en HR 12 juli 2002, BNB 2002/317 (ECLI:NL:HR:2002:AD7272)). Het hof benoemt een deskundige om de contante waarde bij erflaters overlijden vast te stellen. De forfaitaire regeling van artikel 20 SW 1956 (6,25 procent) is bedoeld om schattingsproblemen bij de heffing van schenk- en erfbelasting te voorkomen en is – hoe praktisch dat ook zou zijn – niet geschreven voor een civielrechtelijk geschil als het onderhavige.

Overigens is in eerste aanleg ten onrechte de kantonrechter in een verzoekschriftprocedure benaderd, aldus het hof. Erflater heeft in zijn testament bepaald dat de vorderingen van de kinderen, bij verschil van mening, op verzoek van de meest gereede partij door de kantonrechter worden vastgesteld en verwijst in dat kader naar artikel 4:15 BW. Volgens het hof heeft deze testamentaire regeling geen effect. Artikel 4:15 BW is als zodanig niet van toepassing, omdat de wettelijke verdeling is uitgesloten. Een dagvaardingsprocedure bij de rechtbank is dan de juiste route (art. 42 Wet RO, art. 78 Rv). Met inachtneming van artikel 69 Rv (wisselbepaling) bepaalt het hof dat de procedure in de stand waarin deze zich thans

bevindt, wordt voortgezet volgens de regels die gelden voor de dagvaardingsprocedure.

De echtgenote stelt dat sprake is van een (testamentaire last tot) bindend advies van de kantonrechter, waartegen geen hoger beroep mogelijk is. Het hof ziet geen reden om het testament op die wijze uit te leggen (art. 4:46 BW) en acht zichzelf bevoegd.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 15-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:253

Zaaknummer: 200.237.563

Rechters: J.H. Lieber, M.J. Stolwerk en H. Phaff

Wetsartikelen: 4:13 BW, 4:15 BW, 4:46 BW, 20 SW 1956, 42 Wet RO, 69 Rv en 78 Rv

RECHTSPRAAK

Woning erflater 30 jaar onverdeeld en bewoond door een erfgenaam-huurder. Achterstallige huur?

Vader is in 1985 overleden. Drie kinderen zijn zijn enige erfgenamen. Broer 1 huurt sinds 1966 vaders woning. Van meet af aan is het de bedoeling geweest dat broer 1 de woning toegedeeld zou krijgen. Hij heeft zich alle jaren gedragen als eigenaar en alle lasten van de woning gedragen.

Bij toedeling is in geschil of broer 1 nog huurpenningen verschuldigd is aan de nalatenschap. Het hof (ECLI:NL:GHDHA:2017:4137) achtte dit in strijd met de redelijkheid en billijkheid die de rechtsverhouding tussen de erfgenamen beheerst (art. 3:166 lid 3 BW). De Hoge Raad vindt dit onbegrijpelijk van het hof, omdat broer 1 zich niet op artikel 3:166 lid 3 BW heeft beroepen.

De Hoge Raad verwijst het geding naar Hof Amsterdam.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2019

ECLI: ECLI:NL:HR:2019:137

Zaaknummer: 18/00881

Rechters: C.A. Streefkerk, G. Snijders, T.H. den Tanja-van Broek, C.H. Sieburgh en H.M. Wattendorff

Wetsartikelen: 3:166 BW

RECHTSPRAAK

Dwaling omtrent schenkbelasting blijft voor rekening van de begiftigde.

Eiser heeft in 2015 de woning van zijn oudtante gekocht en in dat verband van oudtante 100.000 euro geschonken gekregen. Daarop volgde een aanslag schenkbelasting van bijna 30.000 euro, zulks tegen de verwachting van partijen in. Volgens eiser is de schenking tot stand gekomen onder invloed van wederzijdse dwaling (art. 6:228 lid 1 onder c BW). De schenking is bij akte van rectificatie op grond van dwaling omgezet in een lening.

Eiser en oudtante hadden een bedrag van 12.000 euro schenkbelasting verwacht. Volgens eiser had hij dit bedrag vernomen uit de mond van zijn adviseur.

In geschil is of de aanslag schenkbelasting terecht is opgelegd, gelet op de omzetting wegens dwaling. De rechtbank vernietigde de aanslag. Het hof oordeelt nu anders.

Onder omstandigheden blijft dwaling voor rekening van de dwalende, aldus artikel 6:228 lid 2 BW. De Belastingdienst kan zich als derde niet op deze regel beroepen (HR 12 juli 2002, ECLI:NL:HR:2002:ZC8145, BNB 2002/313). Omdat de inspecteur zich verzet tegen vernietiging van de aanslag, moet het hof toch toetsen of sprake is van een reële grond voor vernietiging van de aanslag krachtens dwaling.

Het hof acht aannemelijk dat partijen de fiscale gevolgen niet hebben gewild. Zij hadden ten tijde van de schenking een onjuiste voorstelling van zaken hieromtrent. Om deze wederzijdse dwaling met succes te kunnen tegenwerpen aan een derde zoals de Belastingdienst, is van belang of partijen bij de schenking in vermoedelijke zekerheid verkeerden dat zij een juiste voorstelling hadden van de verschuldigde schenkbelasting. Omdat partijen – naar eigen zeggen – volstreekte leken waren, konden zij die zekerheid slechts verkrijgen na deskundig advies. X kan niet aantonen dat zijn adviseur het bedrag van 12.000 euro heeft genoemd. Daarom is niet aannemelijk geworden dat X (en oudtante) in de vermoedelijke zekerheid verkeerde(n) dat de schenking slechts 12.000 euro schenkbelasting zou kosten. Er is geen sprake van verschoonbare rechtsdwaling, zodat de aanslag schenkbelasting in stand blijft.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 22-01-2019

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2019:414

Zaaknummer: 18/00126

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, W.M.G. Visser en R.C.H.M. Lips

Wetsartikelen: 6:228 BW en 7:175 bW

RECHTSPRAAK

Verzoek van professionele vereffenaar aan kantonrechter afgewezen wegens (hardnekkige) vormfouten.

De professionele vereffenaar van een nalatenschap heeft ondanks alle beoordelingen ter zake in meerdere beschikkingen in deze zaak wederom haar (gewijzigde) verzoek niet overeenkomstig artikel 278 lid 1 Rv ingericht. Om deze reden wijst de kantonrechter het verzoek af, heeft om proceseconomische redenen geen mondelinge behandeling plaats en komt de kantonrechter niet toe aan verdere beoordeling.

De met deze meermaals nodeloze discussie gepaard gaande uren mogen niet ten laste van de boedel worden gebracht, aldus de kantonrechter. Van een professional als verzoekster mag worden verwacht dat zij een (gewijzigd) verzoek inricht overeenkomstig artikel 278 Rv. Nu zij dat wederom heeft nagelaten zal de kantonrechter haar in de proceskosten (het griffierecht) veroordelen en bepalen dat zij deze niet om mag slaan over de nalatenschap of anderszins in rekening mag brengen bij de erfgenamen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 21-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:521

Zaaknummer: 5447323 BR VERZ 16-265

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 278 Rv

RECHTSPRAAK

Executeur laat erfgenamen in het ongewisse. Reden voor ontslag.

Erflater heeft erfgenaam Y tot executeur benoemd. Erfgenaam X verzoekt met succes om het ontslag van de executeur (art. 4:149 lid 1 onder f BW).

Y heeft de executeursbenoeming aanvaard door zich als executeur te gedragen. Y heeft de woning van erflater ontruimd en banktegoeden op privérekeningen van zichzelf en haar broer gestort. Pas na vijf jaar heeft Y met de andere erfgenamen contact gezocht. Een boedelbeschrijving ontbreekt (art. 4:146 lid 2 BW). Dit zijn gewichtige redenen om Y als executeur te ontslaan.

Het testament voorziet niet in de mogelijkheid om een opvolgende executeur te benoemen (art. 4:142 lid 1 BW). De erfgenamen zullen de nalatenschap gezamenlijk moeten vereffenen en verdelen. Gelet op de verstandhouding tussen partijen vindt de kantonrechter het wellicht raadzaam dat partijen een professionele vereffenaar laten benoemen of een gevolmachtigde aanwijzen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 10-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:432

Zaaknummer: 7184592 BR VERZ 18-245

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:142 BW, 4:146 BW en 4:149 BW

RECHTSPRAAK

Vereffenaar krijgt aanwijzing om door vaststellingsovereenkomst juridische procedure te voorkomen.

De benoemde vereffenaar van een nalatenschap verzoekt de kantonrechter om een aanwijzing (art. 4:210 BW).

Huurder X heeft erflaters onroerend goed bij verkoop verlaten, maar de huur niet opgezegd. Tot de nalatenschap behoort een vordering op X wegens achterstallige huur. Anderzijds stelt X een vordering op erflater te hebben, wegens zijn tekortschieten als verhuurder.

De vereffenaar wil, ter voorkoming van een kostbare juridische procedure, in overleg met X de huurovereenkomst ontbinden en met gesloten beurzen de vorderingen over en weer verrekenen.

Met het oog op het behartigen van de belangen van de crediteuren, de nalatenschap en huurder X, geeft de kantonrechter de aanwijzing om in een vaststellingsovereenkomst met X de huurovereenkomst, onder finale kwijting over en weer, te ontbinden.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 08-01-2019

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2019:174

Zaaknummer: 6729681 BR VERZ 18-80

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:210 BW

RECHTSPRAAK

Overlijden tussen echtscheidingsbeschikking en inschrijving burgerlijke stand. Uitleg langstlevendetestament.

A en B liggen in echtscheiding. De echtscheidingsbeschikking is op verzoek van A uitgesproken. B wil niet meewerken aan inschrijving van de beschikking bij de burgerlijke stand. De inschrijving wacht op het verstrijken van de termijn voor hoger beroep als A overlijdt.

Het laatste testament van A is tijdens het huwelijk, in 1984, opgesteld en bevat een ouderlijke boedelverdeling (art. 4:1167 oud BW) ten behoeve van B, aangeduid als 'mijn echtgenoot'.

B stelt dat artikel 4:52 BW zijn erfrecht niet verhindert, omdat deze bepaling niet ziet op een slechts aanhangige echtscheidingsprocedure. Volgens de rechtbank kan in de verhouding tussen A en B niet meer gesproken worden van een slechts aanhangige echtscheiding. Formeel-juridisch waren A en B echter nog wel echtgenoten.

De rechtbank legt het testament zodanig uit (art. 4:46 BW) dat B geen erfgenaam is. De rechtbank hecht aan de omstandigheden dat het testament tijdens huwelijk is opgesteld, een langstlevende-regeling bevat om de echtgenoot verzorgd achter te laten en B daarin als 'mijn echtgenoot' is aangeduid. A wenste B kennelijk niet langer als echtgenoot te zien, gelet op haar initiatief tot de echtscheiding. Slechts buiten haar wil om is de echtscheiding formeel niet gerealiseerd. B erft niet op grond van het testament. Hiermee is volgens de rechtbank onlosmakelijk verbonden dat A de wettelijke verdeling kennelijk tevens heeft willen uitsluiten (art. 4:13 BW, art. 4:46 BW). De slotsom is dat de kinderen van A de enige erfgenamen zijn.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 21-11-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:9563

Zaaknummer: C/10/532603/HA ZA 17-775

Rechters: G.A.F.M. Wouters

Wetsartikelen: 4:13 BW, 4:46 BW en 4:1167 oud BW

RECHTSPRAAK

Machtiging verwerping nalatenschap namens minderjarige, ondanks termijnoverschrijding. Ambtshalve inschrijving, zonder griffierecht.

X verwerpt – evenals acht andere erfgenamen – de nalatenschap van Y, die volgens Nederlands recht vererft. Meer dan drie maanden later verzoekt X de kantonrechter machtiging om de nalatenschap van Y ook namens de minderjarige kinderen van X te verwerpen (art. 4:193 lid 1 BW). Intussen heeft X in Polen rechterlijke machtiging verkregen om de nalatenschap namens de kinderen te verwerpen.

Hoewel X de termijn van artikel 4:193 BW heeft laten verlopen, acht de kantonrechter het – gelet op de de bescherming die artikel 4:193 BW beoogt – onwenselijk als de minderjarige kinderen door onkunde van een meerderjarige de nalatenschap moeten vereffenen (art. 4:202 e.v. BW).

De kantonrechter verleent de machtiging en zal om proceseconomische redenen de griffier van de rechtbank gelasten om de voor verwerping benodigde akte ambtshalve op te maken en in te schrijven in het boedelregister, waarbij griffierecht achterwege blijft.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 30-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:10409

Zaaknummer: 7250595 BR VERZ 18-277

Rechters: P. Hoekstra

Wetsartikelen: 4:193 BW en 4:202 BW

RECHTSPRAAK

Overeenkomst over verdeling nalatenschap. Toedeling tegen agrarische waarde. Vaststellingsovereenkomst? Schenking? Vernietigbaar?

Moeder verpachtte onroerend goed aan haar agrarische maatschap met kind X. Moeder laat bij overlijden elf kinderen als erfgenamen achter. De erfgenamen komen onder leiding van een mediator overeen dat X de onroerende zaken krijgt toegedeeld tegen de agrarische waarde. Daarbij komen zij tevens een meerwaardeclausule overeen. Het aan de andere kinderen, wegens overbedeling, uit te keren bedrag (elk 41.000 euro) moet X eind 2017 betalen. De door X hiervoor benodigde financiering loopt onverwacht vertraging op. Kind Y weigert vervolgens mee te werken aan de overeengekomen verdeling.

X vordert in kort geding veroordeling van Y om mee te werken. Volgens X is sprake van een vaststellingsovereenkomst (art. 7:900 BW). Volgens Y is sprake van een schenking (art. 7:175 BW), omdat het erfdeel van elk kind eigenlijk 60.000 euro bedraagt. Y beroept zich op vernietigbaarheid wegens misbruik van omstandigheden (art. 7:176 BW) respectievelijk wegens niet-nakoming van een verplichting (art. 7:184 lid 1 onder a BW).

De kortgedingrechter kwalificeert de overeenkomst niet als schenking. Gelet op de meerwaardeclausule hebben partijen klaarblijkelijk niet de bedoeling gehad om X ten koste van hun eigen vermogen te verrijken. Er is sprake van een vaststellingsovereenkomst ter voorkoming of mogelijk ter beëindiging van een geschil of onzekerheid.

De kortgedingrechter acht het waarschijnlijk dat in een bodemprocedure de vaststellingsovereenkomst in stand blijft. De tekortkoming van X – termijnoverschrijding – lijkt te gering om ontbinding te rechtvaardigen. Ontbinding zou betekenen dat de discussie over de verdeling(swaarde) wordt heropend. Bovendien zal de rechter die de verdeling gelast (art. 3:185 BW) waarschijnlijk meer belang hechten aan voortzetting van het familiebedrijf – waaraan alle erfgenamen hechten, behalve Y – dan aan het belang van Y bij het ontvangen van een hoger bedrag.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 02-10-2018

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2018:8150

Zaaknummer: C/10/557172 / KG ZA 18-935

Rechters: A.F.L. Geerdes

Wetsartikelen: 3:185 BW, 7:175 BW, 7:176 BW, 7:184 BW en 7:900 W